

Till

Anna Westerholm

Skolverket

Hushållnings
sällskapet

Yttrande över Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:46) om kurser för naturbruksprogrammet; Dnr 2017:1728 1 (10)

Hushållningssällskapen i Sverige driver naturbruksgymnasier, försöksgårdar, forskningsprogram, projekt för bättre mat – och erbjuder rådgivning för lantbrukets, skogsbrukets och landsbygdens utveckling. Drygt 850 medarbetare – främst rådgivare, lärare, projektledare, forskare och fältförsökspersonal – delar en gemensam vision om en landsbygd som lockar med ett näringsliv som växer. Vi har ca 30 000 medlemmar.

Hushållningssällskapens Förbund vill härmed avge ett för alla Hushållningssällskap gemensamt yttrande. Remissvaret är skrivet av Claes-Göran Claesson, ordförande för Hushållningssällskapet Sjuhärad och ledamot i Förbundsstyrelsen, i samråd med Hushållningssällskapens Naturbruksgymnasier.

Sammanfattning

- Naturbruket, eller den gröna sektorn, representerar en mycket viktig del i det framtida samhället. Förutom livsmedel och skogsråvaror produceras biobränslen och bioråvaror. Energi från den gröna sektorn kommer att täcka allt större del av samhällets energibehov. Turism med fokus på natur- och matupplevelser kommer att öka. Sverige har utmärkta naturgivna förutsättningar för naturbruk och inom dessa områden finns många kvalificerade arbetsuppgifter på olika nivåer.
- En grund för detta viktiga arbete är en fungerande kunskapskedja för den gröna sektorn. Ungdomar måste attraheras till sektorn och ska inte som 16-åringar behöva bestämma vilken utbildningsnivå de slutligen ska hamna på. Idag finns möjligheten att inom ramen för Naturbruksprogrammet få särskild behörighet till längre högskoleutbildningar, exempelvis jägmästar- och agronomprogrammen. Det är viktigt att dessa möjligheter finns kvar och utvecklas.
- Ett modernt utbildningssystem ska omfatta tillräckligt stor valbarhet bland kurser, så att skolor kan anpassa sina erbjudanden efter var i landet man befinner sig och efter den utveckling som sker i näring och samhälle.
- Hushållningssällskapen föreslår att inriktningskurserna blir 500 p för samtliga inriktningar

Liggande förslag bygger på Amelie von Zweigbergks utredning och Yrkesprogramsutredningen

Föreliggande förslag bygger vidare på Yrkesprogramsutredningens förslag om nya inriktningar inom naturbruksprogrammet och att föreslå hur många gymnasiepoäng som de nya inriktningarna ska omfatta och examensmål för programmet (Dnr 2015:1247).

Snart har fem år gått och beslut har nyligen fattats om nya inriktningar och därmed justeringar av examensmål. Dessa förslag är bra och följer i stort det som man från bl.a. Kungliga Skogs- och Lantbruksakademin framförde. Man skapar en ny inriktning mot naturturism och man värnar möjligheterna att kombinera med kurser för särskild behörighet mot naturvetenskap. Akademin betonade de stora värden som denna kombination för med sig.

- *”Studenterna trivs och utvecklas.* De säger att de är tacksamma för de förkunskaper och de praktiska erfarenheter de har med sig till universitetet. De har lättare att ta till sig teorierna genom koppling till verkligheten inom naturbruket.
- *SLU vill ha dessa studenter.* De är målinriktade och har lägre avhopsfrekvens än andra. De klarar studierna minst lika bra. De tillför undervisningen nya perspektiv kring tillämpning av kunskaperna.
- *Naturbruksskolornas utveckling påverkas positivt av att ha studenter med höga studieambitioner.* Det finns idag 20 års erfarenhet av kombinationen naturbruk - naturvetenskap. Det innebär en kvalitetsförbättring av yrkesutbildningen genom att elever på samma skola har samma bas teoretiskt som praktiskt och som genom olika fördjupningar blir kunniga inom olika områden.
- *De gröna näringarna efterfrågar de kompetenser som ges genom kombination av yrkes- och högskoleförberedande utbildning.* De vill ha anställda och företagare med både höga ambitioner och med kunskaper inom många områden. De stödjer starkt ovanstående kombination som bidragit till att naturbruksutbildningarna kraftigt ökat sin attraktionskraft under 2000-talets första decennium.”

Möjligheten att kombinera naturbruk och naturvetenskap har funnits i 25 år och den utnyttjas också. Ungefär hälften av dem som började sin husdjursagronomutbildning i höstas kom via ett naturbruksgymnasium.

Men Amelie von Zweigbergks utredning innehöll även en misstro mot skolorna och detta får sitt uttryck i dagens remiss. Hennes förslag var att strama upp/minska valfriheten för att få bort ”fuskarna”, dvs. skolor som ville genomföra ”dyra utbildningar med billiga kurser”. Det ledde till att hon föreslog att de låsta kurserna, inriktningskurserna skulle öka från 300 till 700 p på samtliga inriktningar. Då återstår 500 p för fördjupning. Förslaget har justerats så att inriktning djurvård får 500 p och nya inriktning naturturism får 600 p. Argumenten är att dessa har utgångar som skiljer sig mycket och riskerar bli för tunna om man utgår från 700 p.

Vi finner detta mycket märkligt. Dels är argumentet att genom nämnda begränsningar beivra fusk helt befängt. Vi är givetvis negativa och kritiska till skolor som drivs med annat fokus än att i första hand leverera en utbildning av hög kvalitet som utgår ifrån eleverna behov och arbetsmarknadens krav. Men vi anser att konkurrensen på marknaden gör att en sådan skola slås ut. Genom lokala programråd och elevinflytande blir utbudet relevant. Dels är argumenten minst lika starka för övriga inriktningar. Trädgård har stor skillnad mellan odling och anläggning. Skogen har utgångar mot skogsmaskinförare, skogsmaskinmekaniker eller skogsvårdare.

Lantbruk kan vi fördjupa lite. Föreslagen förändring leder till att djurskötare lantbruk ingår i lantbruksinriktningen i st. f i tidigare inriktning djur. Det betonas att det ställs ökande krav på tekniskt kunnande. Detta är helt rätt. Verkligheten är sådan och flera skolor har redan anpassat efter detta och har en utgång mot djurskötare och en mot maskinförare.

Inom lantbruksinriktningen har flera skolor skapat profiler mot verkstad och landsbygdstjänster specialiserade mot entreprenad/gula maskiner. Detta har skett utifrån det stora behovet av arbetskraft som finns där.

Det ovanstående går inte alls ihop med att öka inriktningspoängen till 700. Utgångarna skiljer sig för mycket åt. Dessutom måste vi ha ett system där vi kan möta framtida behov som vi inte ser idag.

Vi anser att ett naturbruksgymnasium ska drivas med fokus på kvalitet, långsiktighet och elevernas behov samtidigt som det behöver finnas en flexibilitet utifrån arbetsmarknadens krav. Vi föreslår att inriktningspoängen för samtliga inriktningar blir 500 p.

Den gröna sektorns möjligheter och behov

Naturbruket, eller den gröna sektorn, representerar en mycket viktig del i det framtida samhället. Förutom traditionella livsmedel och skogsråvaror produceras biobränslen och bioråvaror. Biomassans gröna kolatomer är bas i olika kompositmaterial, textilier, gröna kemikalier mm. Drivmedel, el och värme från den gröna sektorn kommer att täcka allt större del av energibehovet. Turism med fokus på natur- och matupplevelser kommer att öka ännu mera.

Sverige måste ta sitt ansvar genom att till fullo använda sina naturgivna förutsättningar. Bland dessa kan nämnas, god tillgång på färskvatten, stora outnyttjade goda odlingsarealer, friska skogar, goda klimatförutsättningar, lågt tryck av skadegörare och sjukdomsangrepp på grödor och träd. Inom alla dessa områden finns många kvalificerade arbetsuppgifter på olika nivåer.

En grund för detta viktiga arbete är en fungerande kunskapskedja för den gröna sektorn. Ungdomar måste attraheras - dras till sektorn. De ska se möjligheterna och våga ta dem. Detta kräver ett modernt utbildningssystem som kan möta dagens ungdomar. De vill känna trygghet. Om de vet att de vill in i den gröna sektorn ska de inte behöva bestämma sig som 16-åring vilken utbildningsnivå de slutligen hamnar på. Det ska vara möjligt att komma vidare. Ett modernt utbildningssystem innehåller dessutom en tillräckligt stor valbarhet

bland kurser, så att skolor kan anpassa sina erbjudanden efter var i landet man befinner sig och efter den utveckling som sker i näring och samhälle.

Stockholm 30 januari 2020

Jesper Broberg
Förbundsdirektör

Claes-Göran Claesson
Förbundsstyrelseledamot